

At følge et godt Råd

- Inspiration fra en case-undersøgelse af frivilligrådenes arbejde i fire kommuner

Frivilligrådet - december 2009

At følge et godt Råd

- Inspiration fra en case-undersøgelse af frivilligrådernes arbejde i fire kommuner

Tekst: Sanne Kok

Layout: Lis Højrup

Grafik: Dorte Andersson

Tryk: Print & Grafik

Oplag: 1000 stk.

Udgivet: 2009

Udgivet af:

Frivilligrådet

Nytorv 19, 3. sal

1450 København K

Tlf. 33 93 52 93

www.frivilligraadet.dk

E-mail: info@frivilligraadet.dk

Rapporten kan bestilles hos Frivilligrådet.

ISBN: 978-87-993095-1-1

Frivilligrådet vil gerne takke frivilligkoordinatorer, lokale frivilligråd, formænd og interviewpersoner i Syddjurs, Odense, Næstved og Hjørring for deres imødekommethed, hjælpsomhed og vilje til at bruge tid og energi på at videndele, reflektere og kommentere på rapporten "At følge et godt råd".

ET VIRKELIGHEDSCHECK AF FIRE FRIVILLIGRÅD

Frivilligrådet har i 2009 undersøgt, hvordan lokale frivilligråd, der skal formidle samarbejdet mellem kommuner og frivillige sociale organisationer, egentlig arbejder¹. Denne lille udgivelse fortæller fire meget forskellige historier fra fire lige så forskellige kommuner. Vi håber, at eksemplerne vil inspirere medlemmer af allerede eksisterende frivilligråd til at reflektere over deres nuværende samarbejder med kommunerne og give input til, hvordan samarbejdet kan videreudvikles. Samtidig ønsker vi, at lokalpolitikere, frivilligkonsulenter og store og små foreninger får lyst til at opbygge nye frivilligråd og dermed styrke det formelle samarbejde mellem kommuner og foreninger.

Frivilligråd er fleksible organer, der indeholder et væld af muligheder for at skabe dialog, varetage opgaver, formidle viden og opnå indflydelse og kompetencer på lokalt plan. Denne undersøgelse viser dog også, at hvis man vil forstå, hvorfor det lokale samarbejde ser ud, som det gør, så bør man se nærmere på flg. tematikker:

- **Historikken** – fordi den og især de involverede personer har formet kommune og foreningers gensidige holdning til hinanden og dermed også den nuværende vilje til at samarbejde. Dette gælder især i forbindelse med kommunesammenlægningerne, fordi de har givet nye samarbejdsrammer og -partnere og ændret på afstande og personlige relationer.
- **Frivilligrådernes roller** – fordi det er vigtigt for et frivilligråds troværdighed og for det konkrete arbejde, at man som råd vælger, om man vil agere fx. klageorgan, talerør, brobygger, økonomistyrer eller påvirke den kommunale politik.
- **Ildsælene** – fordi de bærer arbejdet fremad, og fordi de ofte har brug for strukturer til at sikre samarbejdets bæredygtighed. Strukturerne kan være i

form af frivilligkonsulenter, eller støtte fra frivilligcentrene men også i form af direkte kommunal deltagelse i frivilligrådene.

De fire eksempler fra hhv. Syddjurs, Odense, Næstved og Hjørring, som følger her, gennemgår hver af tema-tikkerne og den betydning, som de har fået lokalt. Beskrivelserne bygger på fokusgruppe-interviews med frivilligrådernes medlemmer og anlægger et frivilligperspektiv på det lokale samarbejde efter den store kommunesammenlægning, som blev gennemført i 2007.

Rigtig god læselyst!

HVAD ER ET FRIVILLIGRÅD?

Frivilligråd kan ligesom frivilligpolitikker være en måde at udmønte intentionerne med Servicelovens § 18 på. § 18 forpligter kommunerne til at samarbejde med de frivillige sociale organisationer og årligt afsætte et beløb til støtte af frivilligt socialt arbejde. Et frivilligråd er i denne rapport forstået som et officielt, men ikke lovpligtigt samarbejdsorgan, der kan bestå af medlemmer fra de frivillige sociale foreninger alene eller af repræsentanter fra både foreninger og kommune. Der eksisterer ingen særlige retningslinjer for, hvordan et frivilligråd skal fungere eller være opbygget. I en rundspørge, som Frivilligrådet foretog i midten af 2007, bekendtgjorde 62 % af de 68 kommuner, som besvarede henvendelsen (ud af de 98 eksisterende), at de enten allerede havde et frivilligråd/kontaktudvalg/ samarbejdsforum eller, at de overvejede/var i gang med at etablere et.

¹ Rapporten "At følge et godt råd", Frivilligrådet, april 2009. Se: www.frivilligraadet.dk.

DE KONTANTE – SÅDAN GØR DE I SYDDJURS

I Syddjurs hedder samarbejdsorganet Frivillighedsrådet. Rådet blev valgt i januar 2007 og består af syv medlemmer og to suppleanter fra den frivillige verden. Der er hverken politikere eller embedsmænd i Rådet, men det modtager sekretariatsbistand fra kommunens fritidskonsulent. Kommunens frivilligpolitik blev vedtaget i midten af 2007.

HISTORIEN

Rådet startede som et kommunalt initiativ baseret på et ønske om, at de frivillige sociale foreninger selv formede området i forbindelse med kommunesammenlægningen. Af samme årsag udgjorde repræsentanter fra de frivillige sociale foreninger også majoriteten i processen med at udarbejde politik og retningslinjer. Fire kommuner skulle sammenlægges, hvoraf to af dem havde stærke men meget forskellige traditioner for lokalt samarbejde. En stor del af historikken har derfor

3 HURTIGE OM SYDDJURS

- Består udelukkende af repræsentanter fra de frivillige sociale organisationer
- Én primær opgave: Indstille ansøgningerne til § 18 puljen
- Særlige forhold:
 - Uformel men gensidig anerkendt indstillingskompetence
 - Integrere to frivilligkulturer i Frivillighedsrådet
 - Tydelig ansvarsfordeling mellem kommune og Råd

handlet om at finde frem til en model for fordelingen af ansvar og kompetencer mellem Råd og kommune.

stedet efter praksiserfaringer og aktuelle behov, hvilket har sikret en fleksibel arbejdsgang.

FRIVILLIGHEDSRÅDETS ROLLER OG OPGAVER

Syddjurs Frivillighedsråd har én primær opgave: At fordele § 18-midlerne. Herunder har en vigtig opgave for Rådet været at definere målgrupperne for puljen. Det har betydet, at midlerne nu målrettes de relevante projekter og organisationer. Rådet tager sig selvstændigt af behandlingen og indstillingen af ansøgningerne, men til gengæld forventer medlemmerne, at kommunen følger indstillingerne. Selv om Rådets instillingskompetence er gensidig anerkendt, er den ikke nedskrevet, og det kan indebære en hvis sårbarhed over for ændringer i de politiske prioriteringer. Selv om Rådet har andre aktiviteter på dagsordenen, satser medlemmerne på at administrere midler. Frivillighedsrådet bruger ikke frivilligpolitikken direkte og har ønsket, at den blev kort og ubureaukratisk. Rådet arbejder i

SYDDJURS' GODE RÅD TIL ANDRE GODE RÅD

Til foreningerne:

- Hav en samlet stemme, før I går til kommunen.
- Husk baglandet, ellers bliver arbejdet kun for frivilligrådets egen skyld.
- Stil krav og fordel roller og kompetencer præcist.

Til kommunerne:

- Vær klare i mødet og anerkend rådets arbejde og opgaver.
- Overvej hvem, der har ansvaret for dialogen med frivilligrådet, så det får en tydelig profil og bliver prioriteret.

DE INDDRAGELSESORIENTEREDE – SÅDAN GØR DE I ODENSE

I Odense har man et Samarbejdsforum. Det blev oprettet i november 2007 og består af ni medlemmer fra de frivillige foreninger og fire fra kommunen (to politikere og to ansatte). Samarbejdsforum modtager sekretariatsbistand fra frivillighedskoordinatoren i kommunen. Frivilligpolitikken kom før Samarbejdsforum og blev vedtaget allerede i september 2006. I Odense ligger der også frivilligcenteret Frivilligcenter og Selvhjælp Odense.

HISTORIEN

Samarbejdet startede med, at de frivillige foreninger tog initiativ til at oprette et fælles samarbejdsorgan. Ideen blev sat på hold over flere år pga. manglende kommunal interesse, men da nye politikere og embedsmænd dukkede op, kom der skub i samarbejdet, og en frivillighedskonsulent blev ansat.

3 HURTIGE OM ODENSE

- Består af både frivillige, ansatte og politikere
- Søger fortsat deres rolle, men ønsker at være videndelere og høringsparter
- Særlige forhold:
 - Kæmpede for oprettelse
 - Satser på tæt kontakt med politikere og ansatte i det kommunale system
 - Svært ved at motivere foreningsrepræsentanter

SAMARBEJDSFORUMS ROLLER OG OPGAVER

I modsætning til Syddjurs, har Samarbejdsforum i Odense ingen indflydelse på tildelingen af § 18-midlerne og ønsker heller ikke at have det. Deres vurdering er, at det vil kræve både tid og juridisk ekspertise, som Forum ikke besidder. Samarbejdsforum arbejder endnu på at finde sin funktion og sine opgaver i det lokale samarbejde, hvilket måske har bidraget til et svigtende engagement fra foreningsrepræsentanternes side.

Medlemmerne har dog mange visioner og ønsker at kunne bruge deres viden og erfaring til at øve indflydelse på kommunens socialpolitik. Forum vil gerne inddrages mere i nye kommunale tiltag og projekter som f.eks. det nyeste projekt om frivilligt arbejde for ansatte. Samarbejdsforum vil være videndelere og høringsparter.

Odenses frivilligpolitik er forholdsvis veludbygget, og eftersom den opstod før Samarbejdsforum, har foreningerne hver især taget grundig stilling til indholdet. Politikken vægtes som et grundlag for samarbejdet, og Forum vurderer, at den sammen med

interesserede direktører i kommunen har været med til at vende den politiske opmærksomhed mod området. Samarbejdsforum vil derfor også investere en del energi i den næste revidering af politikken indhold.

ODENSES GODE RÅD TIL ANDRE GODE RÅD

Til foreningerne:

- Find en ildsjæl i kommunens forvaltning, der kan være med til at bære Rådet frem.
- Få foreningerne til at gå sammen på tværs af målgrupper og aldersgrupper.

Til kommunerne:

- Inviter alle foreningerne, lyt og vær åben over for deres ideer og behov.
- Afsæt tid til processen og det efterfølgende arbejde.
- Udpeg en medarbejder til at varetage området - én indgang til kommunen er vigtig.

DE SYSTEMINTEGRERENDE - SÅDAN GØR DE I NÆSTVED

Frivilligrådet i Næstved blev valgt i september 2007 samtidig med, at også frivilligpolitikken blev vedtaget. Rådet består af 14 medlemmer fra frivilligverden. Rådet modtager sekretærbistand fra frivilligcentret Futuracentret og kommunens brobygger.

HISTORIEN

Frivilligrådets forgænger, Det Sociale Brugerråd stammer tilbage fra 1970'erne. Frem til 2004 var det praksis, at frivilligpolitikken var i høring hos de frivillige sociale foreninger hvert år og blev revideret af en arbejdsgruppe bestående af medlemmer fra både kommune og Brugerråd. Ved kommunesammenlægningen i 2005 var det Sociale Brugerråd mindre velfungerende, og da handicapområdet blev udskilt forsvandt en del af dets opgaver. Da foreningerne i de mindre sammenlægningskommuner samtidig frygtede at komme til at stå i skyggen af Næstved, besluttede nogle af Brugerrådets medlemmer at nedlægge Rådet og i stedet oprette et nyt fælles frivilligråd.

3 HURTIGE OM NÆSTVED

- Medlemmerne kommer fra de frivillige sociale organisationer
- Samarbejdet bygger på temaer og direkte kontakt og målet er at blive brobyggere
- Særlige forhold:
 - Center-periferi problematikken mellem større og mindre kommuner og byer
 - Afhængighed af kommunens initiativ

SAMARBEJDSFORUMS ROLLER OG OPGAVER

Frivilligrådet i Næstved bygger på en tradition for tæt og direkte samarbejde med kommunen, hvor den relevante forvaltning samarbejder med foreningerne på det pågældende område f.eks. børn og unge. Samarbejdet handler om videnudveksling, tiltag og projekter. Sagsbehandlingen af § 18-midlerne foregår i en fælles arbejdsgruppe med to rådsmedlemmer og to kommunalt ansatte. Rådet føler, at de høres i forskellige relevante sammenhænge, men derudover bygger definitionen af deres opgaver stadig overvejende på ideer, såsom at formidle nye tendenser lokalt. Mere end at være aktivitetsskabende, skal de varetage den politiske kontakt. Den tætte kontakt til kommunen betyder dog også, at Frivilligrådet til tider må vente på kommunen som f.eks. på at få deres egen hjemmeside.

Frivilligrådet er meget bevidste om deres rolle mellem hhv. foreningerne og kommunen, de er brobyggere og bindeled!

NÆSTVEDS GODE RÅD TIL ANDRE GODE RÅD

Til foreningerne:

- Lav en samarbejdsgruppe og start det forberedende arbejde, også selv om kommunen ikke er med
- Saml så mange foreninger som muligt, en tværsektoriel samarbejdsgruppe er en god ide og inddrag også frivilligcentret.
- Kræv en brobyggerfunktion, den er vigtig og kontakt politikerne, på længere sigt skal de være med.
- Kig på hvad andre kommuner laver og kombiner de gode ideer, så de passer til jer.
- Accepter, at processen kræver et stykke benarbejde.

Til kommunerne:

- Adskil puljer og målgrupper for at sikre at de vigtigste interessenter og målgrupper involveres.
- Få defineret frivilligt socialt arbejde og giv det en særlig rolle og en styrket position.
- Indgå flerårige aftaler med foreningerne inden for § 18, så de sikres stabilitet og kontinuitet.

DE AUTONOME - SÅDAN GØR DE I HJØRRING

Samarbejdsorganet i Hjørring hedder De Frivilliges Samvirke og opstod første gang i 1999. Det består af syv medlemmer og tre suppleanter udelukkende fra organisationerne i kommunen. Samvirket modtager sekretærbistand fra frivilligcentret Forsamlingsbygningen. Kommunens frivilligpolitik blev vedtaget i 2006.

HISTORIEN

Kommunesammenlægningen i Hjørring omfattede kommuner, der havde alt fra intet samarbejde mellem frivillige sociale foreninger og kommunen til meget velfungerende samarbejder. Foreningerne, der alene skulle opbygge et nyt samarbejdsorgan havde derfor meget forskellige interesser i og forventninger til samarbejdet. Frivilligpolitikken var Samvirkets første fælles opgave, og den er blevet meget gennemarbejdet i et forsøg på at sikre organisationerne råderum og autonomi.

SAMARBEJDSFORUMS ROLLER OG OPGAVER

Problematikken om center-periferi mellem større og mindre kommuner og byer er ligesom i Næstved også

3 HURTIGE OM HJØRRING

- Medlemmerne kommer fra de frivillige sociale organisationer
- Fungerer som klageorgan og paraplyorganisation for foreningerne
- Særlige forhold:
 - Svært at få foreningerne engageret
 - Integration af mange frivilligkulturer

aktuel i Hjørring, og derfor har Samvirket en opgave i at få arbejdet deres organ sammen til at tænke i et "vi" og ikke i et "os og dem". De Frivilliges Samvirke i Hjørring indgår ikke i fordelingen af § 18-midlerne, men til gengæld står de til rådighed for foreningerne, hvis disse har klager over afgørelser eller har andre problemer. I denne rolle har Samvirket fungeret som den samlende stemme for foreningerne og har opnået stor lydhørhed hos kommunen. Af samme årsag er det vigtigt, at Samvirket og dets rolle er kendt ude blandt foreningerne, og her lider Samvirket under manglende synlighed.

Tidligere har man forsøgt sig med en række fællesaktiviteter, men hver gang har problemet været det samme: De frivillige møder ikke op. Samvirket vurderer, at det er et ressourcspørgsmål og mener, at de fleste kun kan overskue at engagere sig i egne forenin-

ger. Samvirket satser hen ad vejen på at komme til at fungere som klageorgan og paraplyorganisation.

HJØRRINGS GODE RÅD TIL ANDRE GODE RÅD

Til foreningerne:

- Kontakt andre råd med erfaring, os f.eks.
- Lav en oversigt over alle foreningerne, hvorved så mange som muligt er orienteret og kan deltage.
- Vær enige om målet/målene; flere midler, et frivilligprojekt eller andet?
- Find en god krise, som kan bringe organisationerne sammen, udbetaling af § 18-midlerne f.eks.

Til kommunerne:

- Indkald borgerne til et orienteringsmøde.
- Lav et samarbejdsorgan og overvej, om der skal være kommunale repræsentanter med eller ej. Organet gør det nemmere for politikerne at komme i kontakt med foreningerne
- Sørg for, at samarbejdsorganet bliver en fast samarbejdspart i kommunen og indtænkt i deres arbejdsprocesser.

3 VIGTIGE TEMAER I FRIVILLIGRÅDENES OPBYGNING OG ARBEJDE

I arbejdet med de fire cases dukkede der som sagt tre vigtige temaer op:

- *Historikken* bag oprettelsen af frivilligrådene herunder *sammenlægningen* af kommuner
- *Frivilligrådernes roller* (brobyggere, klageorgan, ansøgningsbehandlere, paraplyorganisation osv.)
- *Ildsjælenes ressourcer* til både at engagere sig i egne foreninger og i frivilligrådene og den støtte de kan modtage fra hhv. frivilligcentre og kommunen.

I dette sidste afsnit samler vi op på temaerne, og forsøger at udlede nogle erfaringer fra de lokale eksempler. Erfaringerne kan nemlig bruges af andre frivilligråd i deres overvejelser om, hvor de ønsker at bevæge sig hen som samarbejdsorganer.

TEMA 1 - HISTORIK OG KOMMUNESAMMENLÆGNING

I **Næstved** har et langt og positivt samarbejde skabt høje forventninger hos foreningerne. Ved kommunesammenlægningen skete der imidlertid et kulturskifte i forvaltningen af frivilligområdet, som gjorde det klart, at forventningerne var baseret på en særlig lokal forståelse og tradition. Denne oplevelse og indsigt er efterfølgende blevet en vigtig del af det nye Frivilligråds bagage og har betydet, at Rådets medlemmer har skullet mobilisere støtte og vilje til at arbejde videre. Det har også gjort, at Rådet i dag er mere opmærksomt på at få skriftliggjort samarbejdsrelationerne og fordelingen af opgaver og ansvar, som f.eks. da kommunen fik en ny frivilligkonsulent.

I **Syddjurs** herskede der forskellige opfattelser af frivilligpolitikens formål og indhold mellem hhv. den kom-

munalt ansatte sekretær og dele af de frivillige medlemmer. Forskellene bundede også her i forskellige traditioner fra de sammenlagte kommuner. Som i Næstved blev denne overgang også en vigtig del af Rådets fortælling om sig selv. Casene fra begge kommuner viser, rådernes afklaring på egne ønsker og grænser er meget væsentlig.

For **Hjørring** lå den store historiske udfordring nærmere i sammenlægningen af lokale foreningskulturer end i en ny kommunekultur. Selv om foreningerne var enige om det overordnede mål, nemlig at styrke deres indflydelse på frivilligområdet over for kommunen, var de lokale interesser bag deltagelsen og fokus i arbejdet højest forskellige. De mindre byer havde ikke kun andre mere konkrete interesser (deres hal f.eks.) end det større Hjørring, de havde også en vis resignation overfor at indgå i et samarbejde, som foregik "inde i byen". Derudover mærkede man en mental afstand, som opstod mellem foreningerne i de gamle kommuner, mellem foreningerne og lokalpolitikerne og mellem medlemmerne i Samvirket. I Hirtshals mødte man før op i det fælles samarbejdsorgan, fordi man kendte hinanden godt. Men med sammenlægningen kender medlemmerne sjældent hinanden og mødes heller ikke i hverdagen, fordi de færdes i forskellige lokalmiljøer. Samme problematik gør sig gældende mellem foreningerne, hvor den sociale motivation til at møde op til forskellige arrangementer mangler. Endelig har foreningerne tidligere været forvænt med en tæt kontakt til lokalpolitikerne, men sammenlægningen har givet politikerne større geografiske ansvarsområder, og derfor er de sværere at få til at møde op i de mindre foreninger.

Da samarbejdet i **Odense** endelig kom i gang, beroede det dels på et vedholdende engagement fra de frivillige og dels på en ansættelse af nyt personale såvel som valg af nye politikere til byrådet. Det viser sig altså, at samarbejdet også her var person- og kulturafhængigt men, at foreningerne formåede at bruge dette til at opdyrke givtige forhold og kunne lægge en strategi for at slå til på det rigtige tidspunkt. Ifølge Samarbejdsforums medlemmer er det historien, der ligger til grund for den beskedne interesse, foreningerne viser Forum i dag; de venter og tester kommunens seriøsitet og engagement.

Samlet set spiller historikken en rolle i det nuværende samarbejde, men allermest der, hvor samarbejdet ikke efterfølgende har fundet en stabil og tilfredsstillende form. Kommunesammenlægningen har nogle steder betydet, at foreningerne opfatter samarbejdet som mindre vedkommende, eller de mener, at det er i fare for at resignere i et center-periferi-forhold. Af positive konsekvenser har sammenlægningerne ofte krævet en gennemgang af samarbejdsrelationerne og administrationen af området, som har skabt klare målgrupper for § 18-ansøgninger, mere struktur og gennemsigtighed omkring ansøgningsprocedurer og -behandling, bedre adgang til og information om det politiske niveau og mere gensidig udveksling mellem foreningerne.

ERFARING

En vigtig indsigt fra de forskellige historikere er, at det har skiftevis har været kommunen og foreningerne, som har drevet samarbejdet fremad. Det betyder, at kommune og foreninger/frivilligråd også fremadrettet skal være opmærksomme på hinandens ressourcer og mål for at undgå, at perioder med manglende aktivitet automatisk tolkes som lig manglende interesse. Der kan lige så vel være tale om mangel på menneskelige ressourcer, andre prioriteringer eller andre presserende aktiviteter.

TEMA 2 - FRIVILLIGRÅDENES ROLLER

Frivilligrådernes roller i kommunesamarbejdet viste sig at være meget forskellige og ofte meget gennemtænkte. I **Hjørring** havde Samvirket indtaget en funktion som vagthund og klageorgan og havde valgt at holde sig uden for ansøgningsbehandlingen af § 18 midlerne. På denne måde fik Samvirket skabt en tydelig skillelinje mellem kommunens og egne funktioner og kunne derfor optræde som foreningernes talerør ind i kommunen. Med rollen som klageorgan har Samvirket dog også begrænset sine muligheder for at udøve en mere direkte indflydelse på kommunens praksis og politik. Samtidig er denne rolle helt afhængig af baglandets opbakning, og her ligger der stadig en formidlingsopgave for medlemmerne.

I **Odense** ønskede medlemmerne af Samarbejdsforum sig en bedre integration i det kommunale system samt

at kunne udøve indflydelse på den kommunale politik via deltagelse i råd, arrangementer og seminarer. På grund af en træg opstart har Samarbejdsforum dog haft svært ved at fastholde foreningernes interesse i samarbejdet og heri ligger deres udfordring. I forhold til rollen som hørings- og dialogpart, er det væsentligt, at medlemmerne også formår at gøre sig selv og deres ønsker synlige over for kommunens forvaltning, sådan som der pt. også arbejdes på.

Næstved Frivilligråd har indtaget rollen som brobygger og bindeled. Det har betydet, at Rådet indgår som part i behandlingen af § 18-ansøgningerne, høres i forskellige sager og satser på at komme i direkte dialog og samarbejde med de relevante forvaltninger. Denne rolle er altså mere rettet mod indsatsområder og brugergrupper og mindre mod opdelingen kommune-foreninger. Med til rollen hører også, at Frivilligrådet skal formidle tiltag og tendenser mellem kommune og foreninger, og her kan Rådets afhængighed af kommunens effektivitet være problematisk i forhold til at nå foreningerne, herunder via hjemmesiden.

I **Syddjurs** handlede det om at administrere § 18-midlerne og benytte sin viden om foreningerne og de lokale forhold til at kunne indstille til en "retfærdig" fordeling. Rådet har i denne egenskab fået ansvaret for sagsbehandlingen og har en uformel aftale med de ansvarlige politikere om, at deres indstillinger følges. Den klare kompetencefordeling og den konkrete opgave gør Frivillighedsrådets arbejde meningsfuldt, men rollen betyder også, at Rådet f.eks. ikke kan agere klageorgan over for kommunen. Eventuelt utilfredse foreninger står altså alene med deres fru-

stration. Rådet gør sig måske sårbart ved at lægge alle æggene i én (økonomisk) kurv og derved baserer sin eksistens på en funktion.

ERFARING

Det er vigtigt at definere et frivilligråds rolle, fordi den har betydning for samarbejdets seriøsitet og levedygtighed. Jo klarere defineret rådets opgaver og funktioner er, jo mere tilfredsstillende og meningsfyldt bliver det arbejde og den tid, som medlemmerne stiller til rådighed. Lige meget hvilken funktion et råd udfylder, bør medlemmerne overveje relationen til både kommunen og til deres foreningsbagland og indrette deres arbejde, visioner og opgaver i overensstemmelse hermed.

TEMA 3 – ILDSJÆLENE OG KOMMUNENS OG FRIVILLIGCENTRENES STØTTE

Flere af frivilligrådene mente ikke, at de var gode nok til at nå ud til deres bagland, foreningerne. I Hjørring møder de frivillige ikke op til Samvirkets arrangementer, i Odense falder medlemmerne fra til Samarbejdsforums møder og i Næstved er mange frivillige ikke klar over Frivilligrådets eksistens og opgaver.

I **Hjørring** mente medlemmerne af Samvirket, at en del af forklaringen skulle findes i en mangel på ressourcer. De frivillige har naturligt nok deres umiddelbare interesse i foreningsarbejdet og har hverken tid, ressourcer eller interesse til også at involvere sig på

politisk niveau. For at overskue begge niveauer skal man være en ildsjæl, og et sådant engagement kan man ikke kræve af alle frivillige. Samvirkets medlemmer har selv mærket alvorlige konsekvenser af deres engagement på eget liv. Ildsjælene er dog uunværlige, som vores case-kommuner viser.

I **Syddjurs** var det ildsjælene, der sikrede den store grundighed i sagsbehandlingen af § 18-midlerne herunder ved at besøge og informere sig om de lokale projekter.

I **Næstved** havde ildsjælene sørget for kontinuitet i samarbejdet, og at et nyt samlende råd blev oprettet.

I **Odense** var det ildsjælene, der trods ringe fremmøde ved rådsmøderne blev ved og fortsat har visioner for samarbejdet. Frivilligråd drevet af ildsjæle er tit nytænkende og motiverende, men de er også sårbare. Af samme årsag er det vitalt, at rådene modtager støtte og hjælp fra kommunen via f.eks. sekretærbi-stand.

Meget af den støtte og de strukturer, som rådene allerede kan trække på, kommer fra frivilligcentrene. I **Næstved** og **Hjørring** varetager centrene sekretærbi-standen, ligesom de har deltaget i opbygningen af frivilligrådene.

I **Odense** og **Syddjurs** var det derimod en frivilligkonsulent, der bistod rådene. Under interviewene blev det klart, at hvor centrene identificerede sig meget med foreningerne, var frivilligkonsulenterne naturligt nok mere orienterede mod kommunen. Frivilligcentrene,

især hvor der følger en fysisk bygning med, er en oplagt mulighed for at udbygge kontakten til baglandet, fordi man deler servicefunktion og miljø. I den aktuelle undersøgelse var det dog til tider svært at skelne mellem rådernes og centrenes funktion og holdninger. Frivilligcentrene er yderst vigtige for rådernes arbejde, men det forekommer også nødvendigt, at rådene former en selvstændig profil, der skiller sig ud fra frivilligcentrets og ikke tager hensyn til afhængigheden af sekretærfunktionen. Endvidere er spørgsmålet dog også, om den praktiske hjælp er nok til at støtte ildsjælenes arbejde, eller om kommunen bør sidde med i frivilligrådene og "tage deres tårn"?

I **Hjørring** og **Syddjurs** er det rådene, der suverænt varetager de aktiviteter, som ligger i frivilligregi, ligesom de formulerer – sammen med baglandet – deres mål uden kommunens deltagelse.

I **Næstved** og **Odense** er kommunen derimod mere involveret i samarbejdet. I begge tilfælde ligger der et klart valg bag modellerne, men begge har også visse mulige konsekvenser. En af konsekvenserne ved den første model er, at det kan være svært at integrere beslutninger og ønsker i kommunens forvaltninger. Kommunen har ikke umiddelbart noget ansvar for at bistå rådene i deres aktiviteter, og derfor står rådene alene med deres evt. problemer som f.eks. den manglende opbakning til Hjørring Samvirkes arrangementer. Kommunen har heller ikke noget incitament til at informere sig om rådernes virke eller indhente deres viden i relevante situationer. Så længe rådene udelukkende arbejder på "foreningssiden" er der meget ringe chance for, at de udvikler nye kompetenceområder og

f.eks. får mere indflydelse på den førte politik eller på kommunens initiativer. Omvendt kan den involverende model skabe en del afhængighed af kommunen og forhindre frivilligrådene i at skabe fremdrift i deres aktiviteter.

ERFARING

Et frivilligråd kan ikke eksistere uden ildsjæle, men det er vigtigt for rådernes bæredygtighed, at deres store engagement støttes bl.a. ved at der i kommunen udpeges frivilligkoordinatorer, der kan sikre kontakten til kommunen og på tværs af forvaltningerne, og som kan servicere rådene i deres mere praktiske funktioner. Dette gælder ikke mindst i kontakten til baglandet, hvor det også er i kommunens interesse, at rådene nyder så stor tilslutning fra borgerne som muligt. Det er dog vigtigt at påpege, at graden af den kommunale involvering i rådernes arbejde bør afhænge af målene. I tilfældet med Syddjurs er der ikke et umiddelbart ønske om at få tildelt mere ansvar eller få indflydelse på den kommunale politik, og derfor passer den aktuelle grad af involvering fint. I Odense derimod er ønsket at få mere indflydelse, og derfor er den tætte kontakt til kommunen også vital.

FRIVILLIGRÅDETS VIDERE ARBEJDE MED DET KOMMUNALE SAMARBEJDE

Frivilligrådets undersøgelse viser, at der ikke findes én model for, hvordan de lokale frivilligråd skal udformes, der findes ikke nogen "one size fits all". Ingen af de fire variationer over konceptet frivilligråd er mere effektiv eller rigtig end de andre. Til gengæld har undersøgelsen lært os, at arbejdet med at opbygge og drive frivilligråd kræver, at medlemmerne er bevidste og åbne om: Mål, visioner, rammer, arbejdsopgaver, form og formalisering.

Frivilligrådet er optaget af den dynamik, der findes i de lokale samarbejder og ønsker fortsat at udforske udviklingsmulighederne her. En af de nyere aktiviteter, som Frivilligrådet deltager i, er derfor arbejdet med at udvikle de såkaldte sammenhængende frivilligpolitikker. Udviklingsarbejdet foregår i en tværsektoriel arbejdsgruppe under ledelse af indenrigs- og socialministeriet og begrebet, der stammer fra kvalitetsreformen, sigter mod at styrke den lokale sammenhængskraft. Samarbejdet på det frivillige sociale område skal af samme årsag ikke kun involvere kommune og frivillige sociale foreninger men også inddrage boligområder, skoler, idrætsforeninger og erhvervslivet.

I de kommende år (2008 – 2011) vil Frivilligrådet søge at fremme:

- Øge antallet af samarbejdsorganer, så at alle kommuner f.eks. har et frivilligråd.
- Involvere kommunalpolitikere yderligere i det frivillige sociale arbejde.
- Sætte fokus på et tværgående samarbejde, som også omfatter skoler, idræt og lokalt erhvervsliv med det

formål at styrke sammenhængskraften i lokalmiljøerne.

I denne sammenhæng rummer de fire cases en masse brugbar erfaring. Eksemplerne fra de fire kommuner viser, hvordan det er muligt for kommuner og foreninger at opbygge og sammensætte et frivilligråd, som passer til de lokale behov. Når konceptet på denne måde bliver funktionelt, øges chancerne for, at der vil blive etableret nye samarbejdsorganer.

Casene formidler også betydningen af § 18-midlerne for organisationernes virke, og giver eksempler på hvordan frivillige organisationer kan øge deres indflydelse på forvaltningen af § 18-midlerne. Denne viden er vigtig for både organisationer, råd og lokalpolitikere og kan forhåbentlig medvirke til, at midlerne faktisk bliver udmøntet. Det gensidige kendskab mellem samarbejdspartenerne er vigtigt for at kunne lave en god forventningsafstemning og skabe udvikling i samarbejdet, herunder særligt at få diskuteret rollefordelingen mellem parterne.

Endelig kan undersøgelsen bruges til at pege på ansatser til at forankre bredere tiltag i den frivillige verden, der også byder andre lokale interessenter op til samarbejde og øger den lokalpolitiske opmærksomhed på området.

Mulighederne for udvikling er mange, men fælles for dem alle er fokus på videndeling og gensidig læring mellem lokale deltagere, for med al tydelighed har denne case-undersøgelse vist, at der ligger masser af gode råd i de gode Råd.

FRIVILLIGRÅDET

Frivilligrådet er nedsat pr. 1. juli 2008 drives som en statsinstitution finansieret over finansloven. Rådets 12 medlemmer er udpeget på baggrund af deres indsigt og interesse i den frivillige sektors udvikling og integration i den socialpolitiske opgaveløsning. Udpegningsperioden løber frem til 1. juli 2011. Rådet rådgiver indenrigs- og socialministeren og Folketinget om den frivillige sektors rolle og indsats i forhold til sociale udfordringer. Rådet skal skabe opmærksomhed om den frivillige sociale indsats samt sætte fokus på udviklingen af frivillighed i forhold til socialpolitiske områder. Særligt skal Frivilligrådet have fokus på:

- Udvikling af politikker og samarbejdet mellem kommunerne og de frivillige organisationer i relation til den frivillige sociale indsats.
- Samspillet mellem den frivillige sektor og det omgivende samfund såsom boligområder, boligselskaber, skoleområdet, idrætsforeninger og erhvervslivet i relation til den frivillige sociale indsats.
- Vilkår for den frivillige sociale sektor.

RÅDETS 11 MEDLEMMER I PERIODEN 1. JULI 2008 - 1. JULI 2011

Formand Susanne Larsen; tidligere administrerende direktør i SAS Danmark, ambassadør for ASF-Dansk Folkehjælp, bestyrelsesmedlem i CARE Danmark, præsident for Dansk Røde Kors og medstifter af Kvinder for indflydelse i samarbejde med MS.

Næstformand Mia Sørup; medstifter af og aktiv i Ventilen samt bestyrelsesmedlem i Kringlebakken og Red Barnet.

Hanne Syrak Nielsen; medlem af samarbejdsforum i Odense og formand for Børns Voksenvenner i Odense.

Mads Roke Clausen; direktør i Mødrehjælpen og bestyrelsesmedlem for Fonden for økonomisk ubemidlede enlige mødre.

Mona Gaarsdal; formand i Frivilligcentre og Selvhjælp i Danmark samt formand for selvhjælp og for frivilligcentret i Silkeborg

Anne Worning; direktør i ADHD-foreningen

Thomas Bach; formand for DIF's breddeidrætsudvalg og for Center for ungdomsforskning.

Lars Rasmussen; social- og beskæftigelsesdirektør i Kolding Kommune

Charlotte Fuglsang; direktør i Danmarks Lungeforening og medlem af Advisory Board i Center for Socialt Entreprenørskab.

Lise Egholm; skoleinspektør på Rådmandsgade Skole på Nørrebro i København.

Frede Budolfson; landsnæstformand i SIND

Steen Søgaard; Projektleder for Byen i Balance i Nørremarken, Vejle

YDERLIGERE OPLYSNINGER

Hele rapporten, som er udarbejdet på baggrund af case-undersøgelsen, kan downloades på Frivilligrådets hjemmeside under punktet publikationer/udgivelser, hvor man også kan finde flere litteraturhenvisninger.

På hjemmesiden kan man også læse mere om det lokale samarbejde under tidligere indsatsområder, hvor underpunktet det lokale samarbejde vælges.

Besøg Frivilligrådets hjemmeside på www.frivilligraadet.dk

Frivilligrådet
Nytorv 19, 3. sal
1450 København K
Tlf. 33 93 52 93
www.frivilligraadet.dk
E-mail: info@frivilligraadet.dk